KOM UD OG LÆR!

Forløb 18
HISTORIE
4-6 klasse

- om jernbanen og stationsbyen

KEND DIN LANDSBY

Jernbanerne fik stor betydning for egnen og omkring de fleste stationer voksede en ny by op. Der kom stationsbyer i Stenderup, Bråskov, Hornsyld, Gramrode, Barrit, Juelsminde, Løsning, Hedensted, Flemming, Rask Mølle, Uldum, Ølholm, Tørring, Aale og Hjortsvang.

På tur langs banen
I dette forløb træder eleverne hårdt i pedalerne for at følge den nedlagte jernbane. Udover motion og frisk luft, så får eleverne jernbanehistorie på nærmeste hold – og kommer også på sporet af banens naturhistorie .

Stationsbyen rundt
Til fods rundt i stationsbyen kortlægger eleverne landsbyens sammensætning i jernbanetiden. Tilbage på skolen laves en udstilling med elevernes fund på turene.

Forord:

Hæftet beskriver et forløb, hvor eleverne dykker ned i et stykke spændende lokalhistorie nær ved jeres skole. Forløbet skal ses som et forslag, der kan rettes til efter lokale forhold og klassens behov.

Udgangspunktet er nærområdet ved jeres skole i Hedensted Kommune, med det særpræg, der findes lige på jeres sted. Der fokuseres på den lokale historie, men fra det nære kigger vi også ud i Danmark og den store verden.

Eleverne kommer til at arbejde med helt lokalt stof og får hermed en bedre indsigt i deres lokalområde. Det gør arbejdet nærværende, og ofte kan eleverne supplere med viden hentet fra familie og bekendte.

Forløbet er et ud af mange KOM UD OG LÆR! - tilbud fra Glud Museum, hvor undervisningen flyttes ud i nærområdet med hjælp fra museets kultur- og naturvejleder.

En uundværlig samarbejdspartner er lokalarkiverne og lokale beboere, hvor vi henter guld i form af lokalhistorisk viden og de mange gode historier, der findes i gemmerne.

Det kan også være en god idé at besøge et af museerne. Her kan man få en spændende dag med aktiviteter og mulighed for at komme tæt på livet, som det var i gamle dage.

Hvis I har idéer til ændringer og forbedringer, så sig endelig til, så vi kan få gjort hæfterne så anvendelige som muligt.

Kontakt: Glud Museum, Jens Kjær
Tlf. 42 67 43 13 – E-mail: jk@gludmuseum.dk

HEDENSTED KOMMUNE

KEND DIN LANDSBY

MUSÆET I GLUD 1691 1691

Indhold:

Forord	2
Planlægningsmøde	3
Læringsmål	3
Timeforbrug	3
Elevernes forberedelse	4
Uddannelsesturen	5
Tilbage i klassen	6
Resultat = Guidet tur	7
Evaluering	8
Baggrundsmateriale	9
Brug museerne	10

Planlægningsmøde:

Glud Museum hjælper gerne med at planlægge og gennemføre et forløb ved jeres skole. Kontakt derfor museets kultur- og naturvejleder i god tid, så I kan få aftalt et planlægningsmøde og datoer for forløbet.

På planlægningsmødet rettes forløbet til, så det passer til klassens behov og mulighederne i skolens nærområde.

Læringsmål fastsættes og forløbet tilrettes i forhold til det.

Der afstemmes forventninger og aftales fordeling af opgaver.

Museet kan bl.a. hjælpe med:

Kontakt og aftaler med lokalarkiv.
Kontakt til lokale borgere, der kan hjælpe.
Baggrundsmateriale (relevante bøger, artikler, historie til forberedelse, kort mv.).
Gennemføre tur og aktiviteter.
Evt. museumsbesøg.

Læringsmål:

Læringsmål aftales med læreren. Forløbet kan som eksempel lægge mere eller mindre vægt på brug af IT.

Læringsmål for Historie:

- Du ved, hvor Juelsmindebanen kørte fra og til.
- Du ved, hvor Juelsmindebanen gik i omegnen af Stenderup.
- Du ved, hvor Stenderup Station lå.
- Du kender Stenderup Teglværks betydning for Juelsmindebanen.
- Du kan nævne butikker, der var i stationsbyen.

Timeforbrug:

Planlægnings-møde	Elevernes forberedelse	På tur	Tilbage i klassen	Præsentation og evaluering
2 timer	2 timer	4 timer	4 timer	2 timer

Timerne kan samles på temadage eller fordeles over flere uger. Turen på 4 timer kan evt. være 2 x 2 timer.

Elevernes forberedelse:

Introduktion

Eleverne introduceres til Juelsmindebanen og til Stenderups udvikling fra en landsby kun med gårde til en travl stationsby med mange butikker og erhverv.

Hvor skal vi hen, du?

Baggrundsmaterialet "Juelsmindebanen" læses højt og der vises gamle kort og luftfotos fra Hedensted Kommunes hjemmeside – hedensted.dk – søg efter "Digitale kort".

Klassen taler sammen om jernbane og stationsby.

Hvad er et damplokomotiv, et trinbræt osv.?
Hvad kom der med toget? Hvor rejste folk hen?

Her gik banen

På de gamle kort og luftfotos kan man se banens forløb omkring Stenderup.
De nutidige spor efter banen – f.eks. gennem Dallerup Skov kan følges på nye luftfotos.

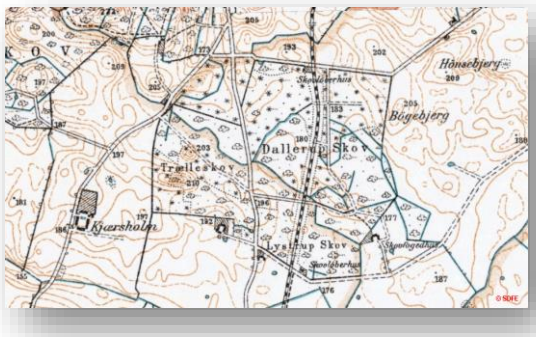

Stationsbyen Stenderup

Hvem flyttede til byen, da jernbanen kom? Vi taler sammen om de forskellige erhverv.

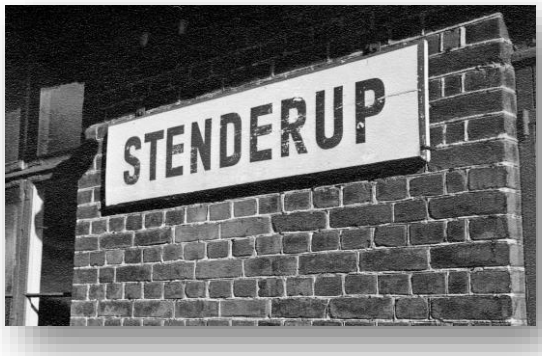

Følg sporet:

I Stenderup er man så heldige at have en lang strækning af det gamle spor liggende inde i Dallerup Skov, så det her er nemt at se, hvor jernbanen gik. Så op på cyklen og ud i skoven

Æblesporet

Langs banen står der flere steder æbletræer med dejlige saftige æbler. De stammer simpelthen fra æbleskrogene som passagererne smed ud af togvinduet – måske for 100 år siden.

I naturen

Når vi nu er derude i den dejlige skov, så er der meget at kigge på her i sensommer/efterår. Træer, blomster, insekter – eleverne er nemme at lokke med på jagt.

Gennem byen

Banen kom fra Horsens over Ørnstrup – men hvor gik den ind gennem byen. Vi kigger efter hegn og dæmninger, der kan sladre om retningen.

I Stationsbyen:

Stationen

Og hvor var det så lige, at banen gik gennem byen?
Nå ja – mon ikke det var hen langs Stationsvej!
Her ligger den gamle station stadig lige så fin.

Godstrafik

Jernbanen fik betydning for transporten af varer.
Teglværket havde sit eget sidespor og sendte mursten og drænrør med toget.
Korn og smør kunne sendes afsted og gødning og foderstoffer udleveres ved banen.

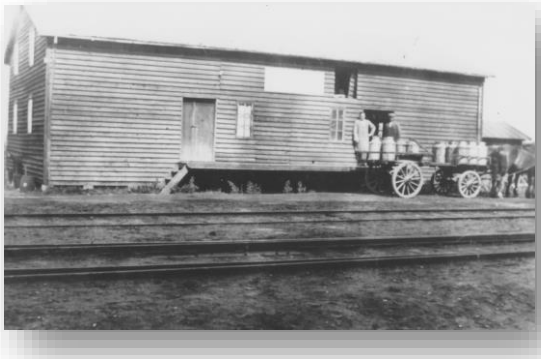

Byen vokser

Fra at være en landsby med gårde udviklede byen sig nu mod noget større.
Med stigende produktion i landbruget, på teglværket og mejeriet fulgte også flere folk og flere penge.

Det gav muligheder for købmand, brugsforening, slagter, frisører skomager osv.

Stationsbyens tid

Jernbanens start i 1884 satte gang i byens udvikling og da banen stoppede i 1957 begyndte tilbagegangen for alle de erhverv der var kommet til.

Eleverne ser på, hvad husene bruges til nu og kigger efter spor af den tidligere anvendelse.

Efter forløbet - evaluering:

- Hvad har du lært under forløbet?

_____

_____

- Har undervisningen været anderledes end normalt? Beskriv.

_____

_____

- Hvad synes du om den måde at lære på, som du har oplevet under forløbet?

_____

_____

- Har forløbet givet dig større motivation for og interesse i at lære nyt om din by og dit nærområde? Uddyb.

_____

_____

- Hvad har været det bedste under forløbet?

_____

_____

- Hvad kan forbedres?

_____

_____

Baggrundsmateriale:

- Horsens Juelsminde Jernbane, B. Wilcke og P. Thomassen
- Stenderup – brikker til Stenderups historie, 2014
- Kenddinlandsby.dk – se Bakkedalsture / Juelsmindebanen
- Kenddinlandsby.dk – se bl.a. Bakkedalsture / Juelsmindebanen
- Hedensted.dk – søg efter digitale kort

På museum:

Museerne i kommunen har meget at byde på og de vil gerne have besøg af skoleelever.

Med et tema om Jernbanen og stationsbyen vil der være noget at hente på Juelsminde Havnemuseum, der har en model af endestationen i Juelsminde.

Glud Museum

En fantastisk samling smukke gamle huse og gårde, der fortæller om livet i østjyske landsbyer.
Museet har en skoletjeneste med aktiviteter for eleverne og en udfarende kultur- og naturvejleder.
Se mere på: gludmuseum.dk

Hjortsvang Museum

Her er masser at kigge på – store og små maskiner, gamle redskaber og huse indrettet som i gamle dage.
Museet tilbyder gratis skoletjeneste med besøg på typisk 1½-2 timer – evt. op til 4 timer.
Se mere på: hjortsvangmuseum.dk

Mindestuen i Gl. Sole

Her åbnes dørene efter aftale til en skolestue, der ser ud som for 100 år siden. Den gamle privatskole fortæller også historien om "De stærke jyder" – en religiøs bevægelse, der blev udbredt her på egnen.
Se mere på: destærkejydersskole-mindestuen.dk

Juelsminde Havnemuseum

Fortæller fiskernes historie og historien om havnen og færgehavnen.
Se mere på: havnemuseum.dk

Uldum Mølle

Den fine gamle mølle maler stadig og er rammen om et møllemuseum og en udstilling, der viser udsnit af livet i og omkring det store Uldum Kær.
I kan selv male mel og se mølleren arbejde.
Se mere på: uldummolle.dk

Danmarks Ferguson Museum

Her er der traktorer og andre landbrugsmaskiner i lange baner. Man må selv gå rundt og kigge i verdens største samling af Ferguson traktorer.
Se mere på: fergusonmuseum.dk